CENTENAR FILOLOGIC

Serbările centenarului istoric şi politic în cursul acestui an au pus în umbră centenarul cultural, personalitățile majore ale ştiinței şi artei româneşti născute în 1918.

Universitatea de Vest se mândreşte cu două cadre didactice centenare emblematice, care au fost prof. dr. Gh. Th. Gheorghiu şi prof. dr. Eugen Todoran. Primul, al cărui bust se poate vedea în curtea interioară a Universității, eminent matematician şi director al Institutului Pedagogic, a contribuit la înființarea Facultății de Filologie în 1956, ajutând-o cu încadrarea unor profesori foarte buni şi ocrotind-o.

Între primii dascăli a fost şi lectorul Eugen Todoran, sosit de la Cluj, unde fusese asistentul profesorului D. Popovici, dar, îndepărtat din Universitate, era profesor la Liceul Pedagogic. Acolo l-am cunoscut, ca studentă în anul al treilea, în cadrul practicii pedagogice. S-a impus ca un profesor excepțional, atât prin cunoştințe, cât şi prin omenia sa, prin dorința de a ajuta studenții în cadrul discuțiilor. Această primă imagine s-a consolidat ulterior, cu ocazia examenelor susținute de studenți la disciplina de literatură clasică pe care a predat-o profesorul Todoran. Examenul devenea uneori lecție, iar cursul lua amploarea cărții, fundamentală pentru cunoaşterea subiectului (Eminescu, Maiorescu, Blaga).

Este impresionantă expoziția organizată de Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran", nu numai prin numărul mare de cărți şi studii despre scriitorii români şi despre folclor, ci şi prin calitatea lor, prin profunzime şi originalitatea exegezei.

Calitățile deosebite ale cursurilor predate de Domnul Profesor Todoran le-am cunoscut direct, ținând seminarii la mai multe discipline, chiar şi din primii ani după 1956, când am fost încadrată preparatoare. Am amintiri deosebite şi din săptămânile de anchete

BDD-A32027 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:30 UTC)

folclorice din satele văii Caraşului, de unde am înregistrat, cu creionul şi caietul, nu cu magnetofon, numeroase texte, spuse sau cântate de oamenii locului. Atunci i-am cunoscut mai bine, atât pe Domnul Todoran, cât şi pe Domnul Tohăneanu: primul bonom (în sensul francezului „bon homme", dar şi românescului „şăgalnic"), al doilea boem. Întâlnirile ulterioare, *ex cathedra*, la Casa Universitară, mi-au confirmat primele impresii.

Să nu uităm şi condiţiile în care s-au născut aceste pagini de referinţă pentru cercetătorii literaturii române. Au fost, ca altădată în istoria noastră, vremi ale unei „ţări mişcătoare şi neaşezată" (Gr. Ureche), într-o „viaţă a lumii" în care „fug vremile ca umbra", iar existenţa este „spuma mării şi nor supt ceriu trecătoriu", în care singura certitudine li s-a părut cărturarilor români scrisul, căci „scrisoarea iaste un lucru vecinic" (M. Costin). Acesta a fost şi crezul profesorului Eugen Todoran, pentru care cercetarea ştiinţifică a literaturii române şi predarea ei a fost o „formă de viaţă" (T. Vianu).

Cărţi fundamentale scrise de domnul profesor au fost premiate de Academie, Uniunea Scriitorilor, Ministerul Învăţământului, aprecierile alăturându-se articolelor, recenziilor, apărute în reviste de specialitate. La cunoaşterea şi recunoaşterea sa naţională au contribuit şi numeroasele simpozioane şi sesiuni ştiinţifice cu participare naţională şi internaţională, onorate de personalităţi reprezentative ale filologiei, semn de preţuire a profesorului organizator şi a dascălilor Universităţii din Timişoara.

Sub îndrumarea profesorului Eugen Todoran, ales Rector al Universităţii de Vest după Revoluţia din 1989, Facultatea de Filologie a devenit Facultatea de Litere, Istorie şi Teologie, dobândind o nouă dimensiune, naţională şi internaţională. Implicit şi Universitatea de Vest, prin dezvoltarea de noi secţii şi facultăţi, este acum un centru de expansiune a culturii şi ştiinţei din Vestul ţării, alături de celelalte trei universităţi tradiţionale ale României (Bucureşti, Cluj şi Iaşi).

Să nu uităm că la baza cercetării este lectura, stă biblioteca. Nu întâmplător Biblioteca Universităţii din Timişoara poartă numele profesorului Eugen Todoran, deoarece el a manifestat un interes necontenit pentru dezvoltarea acestei instituţii esenţiale în viaţa unei

BDD-A32027 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:30 UTC)

universității. A devenit Bibliotecă Centrală Universitară datorită străduniilor conjugate ale Rectorului E. Todoran şi ale directorului numit de dânsul, profesorul dr. Vasile Ţâra.

Mi-am amintit de ceea ce observa undeva Lucian Blaga: ardeleanul este omul care duce până la capăt ceea ce şi-a propus. Lor, încăpăţânării şi muncii necontenite ale celor doi ardeleni, se datorează modernizarea bibliotecii şi includerea ei în viaţa culturală a oraşului.

Între cărţi şi cursuri s-au format miile de studenţi ai Universităţii timişorene. Un rol important în sporirea prestigiului filologiei locale l-au avut şi tinerii absolvenţi, unii dintre ei aflaţi acum la vârsta pensionării. Viaţa lor a fost diferită după absolvirea facultăţii: unii au devenit profesori, chiar profesori universitari în ţară şi peste hotare, alţii lectori de limba română, cercetători, scriitori, critici literari, traducători, publicişti, editori, îndrumători de cenacluri literare, activităţi culturale şi artistice în municipiu, judeţ, ţară şi în străinătate. De menţionat este şi prezenţa unor absolvenţi timişoreni eminenţi în diplomaţie (ataşaţi culturali, ambasadori) sau directori de instituţii culturale române în numeroase capitale europene. Prezenţa unora în aceste funcţii se datorează şi recomandării generoase a profesorului Eugen Todoran.

Cum „aducerea-aminte” este „singurul triumf al vieţii asupra morţii şi ceţii”, cum scria L. Blaga, iar „între amintire şi speranţă” „omul nu-i decât măsura unui drum de început”, să ni-l amintim pe „Eugen”, cum îi spuneau Mura (soţia) şi Radu (fiul). Era un om bun (dar şi bonom), un soţ atent la stările emoţionale ale soţiei şi un tată iubind fiul cu o exemplară dăruire. O singură dată l-am văzut (pe „Moş Poveste”, cum îi spuneau studenţii), atunci când l-am însoţit spre Spitalul Judeţean, după ce aflase de la profesorul Drăgan boala cumplită a fiului şi era, copleşit de durere, cu ochii în lacrimi. După moartea sa, bruscă, a urmat cea a fiului, apoi sfârşitul soţiei a stins o familie care a însemnat un moment important în viaţa culturală a Banatului.

Să păstrăm imaginea unui om bun (chiar şi cu duşmanii săi) şi să ne amintim de sfatul optimist al lui Goethe din *Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister* (1795): „Când ştii că ici sau colo se află cineva care

BDD-A32027 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:30 UTC)

se gândeşte la fel cu tine, care, deşi departe, continuă să trăiască parcă alături de tine, abia atunci globul pământesc devine o grădină locuită”.

De câte ori vom trece prin Parcul Central, pe Aleea personalităților oraşului, ne vom bucura privind triada prietenilor de la începutul Facultății de Filologie, în 1956: Eugen Todoran, Gh. Tohăneanu şi Deliu Petroiu. În vremi de „valuri şi tulburări” (Gh. Lazăr), ei reprezintă un reper încurajator pentru zile mai senine.

Să le mulțumim celor care au făcut posibilă această bucurie: cunoscutului sculptor Aurel Gh. Ardeleanu şi fostei noastre studente Dorina Nowak.

LUCIA JUCU-ATANASIU

BDD-A32027 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:30 UTC)